

Jeg kunde dernæst have Lyst til at fremsætte enkelte Betragtninger om den finansielle Situation. Det skal ikke blive mange, thi der er allerede fremsat saa mange Betragtninger derover, at vi i Virkeligheden næsten er ved at drukne i gode Raad og gode Forsætter. Og hvad nytter det alt sammen? I Virkeligheden staar Europa daarligere i Dag, end det nogen Sinde før har gjort. Skal vi se paa Aarsagerne til den finansielle Misère, som ikke alene Danmark, men i endnu højere Grad andre Lande befinder sig i, falder de i to Afdelinger. Der er en international Afdeling, om jeg saa maa sige, idet en Del af Misèren skyldes Forhold, som ligger udenfor vedkommende Lands Grænser, og der er andre Dele, der, for at holde os til Danmark, er, om jeg saa maa sige, til Dels selvforskyldte. Af internationale Aarsager, som har virket i andre Lande og vel ogsaa hos os, men maaske paa en anden Maade, skal jeg nævne, at i Krigens Tid var en meget stor Del af Europas kraftige Ungdom draget bort fra Fredens Syssel. Hvor stor en Del det var, er der ingen, der ved, men jeg skulde tage meget fejl, om de Menneskemængder, der var under Vaaben i Krigen, skulde være mindre end 20—25 Millioner Mand, og de, der var indkaldte til krigsmæssig Industri, til at støbe Kanoner, Kugler og Krudt, har vel mindst udgjort et lige saa stort Antal. Vi er saaledes oppe paa et Antal af 40—50 Millioner, der i de krigsførende Lande var dragne bort fra Fredens Industri. Det er klart, at i en Befolkning som Europas vil det, at et saa stort Kontingent af den kraftigste, arbejdende Ungdom drages bort fra Fredens Gerning, komme til at øve Indflydelse paa de Varemængder, der bliver til Disposition. Denne Aarsag har kun i ringe Grad virket herhjemme. Man kan jo nok sige, at vi har haft en efter sædvanlige Forhold meget betydelig Sikringsstyrke inde i nogle Aar, men hvad det har kostet, er jo rene Bagateller i Sammenligning med, hvad der er præsteret i andre Lande. Den Vareknaphed, der fremkommer derved, gør naturligvis, at Priserne stiger, thi det er, som de fleste ærede Medlemmer vil vide, to Sider af den samme Sag, i samme Øjeblik som der bliver Vareknaphed, kommer der Prisstigning.

Dernæst vender jeg mig til den mere nationale Side af Spørgsmaalet. Den er til Dels fælles for Danmark og de andre Lande, men den virker mere indenfor det

enkelte Riges Grænser — og her har vi været i højere Grad med end en hel Del andre Lande —, det er den Del af Vareknapheden, som skyldes svigtende Arbejdsmod, skyldes det, at skønt Krigen er forbi, og Mandskabet er vendt tilbage, krymper det sig ved at gaa i Arbejde, og Resultatet er, at Erhvervene ikke tilnærmelsesvis har kunnet optage Arbejdet i samme Omfang som før Krigen. Lad mig indskyde den Bemærkning, at dette i Virkeligheden er saare naturligt. Der drages nu disse 40—50 Millioner Mennesker, hvor mange det nu er, bort fra Fredens Syssel og kommer ud og ligger i Skyttegravene eller staar i Krigsfabrikkerne. De venter, da Krigen er forbi, at kunne vende tilbage, maaske som Sejrherrer, men selv som overvundne tænker de at kunne vende tilbage til deres hjemlige Bedrift. Men hvad ser de, naar de kommer hjem? Ja, de ser, at deres Pladser i høj Grad er optagne af andre, der ikke saadan uden videre lader sig jage bort fra de Stillinger, de har indtaget, og de ser oven i Købet, naar de vender tilbage til Hjemmet — det gælder, om ikke i samme Grad, baade de sejrende og de besejrede —, at de ikke staar i den samme økonomiske Stilling, som de stod i, før de drog ud. De venter at komme tilbage som dem, Samfundet skylder meget for det, de har ofret, og de vender tilbage til et Samfund, der i mangfoldige Tilfælde ikke er i Stand til at skaffe dem Plads og i endnu flere Tilfælde ikke er i Stand til at yde dem en Arbejds løn, der blot nogenlunde staar i Forhold til det, de fik, før de drog i Krigen. Det er meget forstaaeligt, at der deraf fremstaar Gnidninger mellem Arbejdsgeivere og Arbejdere, og jeg skulde tro, at deri ligger en af Hovedaarsagerne, for ikke at sige Hovedaarsagen til hele denne Arbejdsuro, der i Øjeblikket findes rundt omkring i Europa, og hvis Efterdønninger vi ogsaa herhjemme har faaet at føle.

Som sagt: Vi fik Vareknaphed, først paa Grund af Krigen og dernæst paa Grund af det manglende Arbejdsmod, om jeg maa bruge det Udtryk, som har givet sig Udslag efter Krigen; og naar alt kommer til alt, er vi vist godt paa Veje til at faa anrettet lige saa stor økonomisk Skade ved disse Eftervirkninger af Krigen som ved selve Krigen — jeg tænker selvfølgelig ikke paa de menneskelige Lidelser, kun paa den rent økonomiske Side af Sagen.

Det er altsaa de mere almindelige Bevægelser, som er fælles for alle Lande, men her i Landet kommer saa et Moment til, som — det er jeg nogenlunde sikker